Kaderbrief Twentse zienswijze

Geachte leden van het algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling

Aanleiding
Hierbij ontvangt u van ons als gemeenten in de regio Twente een zienswijze op uw begroting/meerjarenraming 2025-2028. Van gemeenten wordt aan de ene kant verlangd dat ze steeds meer taken oppakken en aan steeds meer wettelijke verplichtingen voldoen. Aan de andere kant wordt het beschikbare budget voor gemeenten drastisch teruggeschroefd. Dit stelt gemeenten voor een onuitvoerbare opdracht. Gemeentelijk moeten er daardoor scherpe keuzes gemaakt worden. Soms al in 2025 maar zeker vanwege het naderende ravijnjaar 2026.

Scherpe keuzes
Gemeenschappelijke regelingen voeren een substantieel deel van gemeentelijke taken uit. Het ligt dan ook in de rede om u als algemene besturen van deze gemeenschappelijke regelingen eveneens te verzoeken relevante opties voor scherpe keuzes aan te gaan dragen, zodat de uitkomsten kunnen worden meegenomen bij de opmaat naar de begroting 2026. Voor Samen Twente lopen al afspraken (kerntakendiscussie) gericht op de begroting 2026.

Deze brief gaat verder nader in op:
1. Het anticiperen op de gemeentelijke bezuinigingsopgave
2. Risico's, weerstandscapaciteit en financiële positie

1.Het anticiperen op de gemeentelijke bezuinigingsopgave
Het Rijk voorziet de gemeenten vanaf 2026 van onvoldoende middelen om al hun taken in de huidige volle omvang te kunnen waarborgen. Dat betekent dat de gemeenten – ook in de Twentse regio – een afweging moeten maken welke aanpassingen zij en de aan hen verbonden partijen gaan maken in de uitvoering van beleid en taken. Daarom willen we tijdig de GR-en meenemen in onze eigen ombuigingstrajecten; zowel inhoudelijk als procedureel.

We beseffen dat de GR-en betrokken zijn om zoveel mogelijk publieke waarde te leveren en te blijven leveren en onze inwoners optimaal te bedienen. Het maken van keuzes is voor alle betrokkenen een lastige opgave. Toch dient dit te gebeuren en worden de GR-en gevraagd om - gegeven de knellende financiële kaders - als 'verlengd lokaal bestuur' hun verantwoordelijkheid hierin te nemen. Met de gekozen aanpak – zie verderop in deze brief – levert u uw bijdrage aan de financiële opgave van de gemeenten en kunt u zelf bepalen hoe deze in te vullen.

Het financiële perspectief van de gemeenten keldert dus vanaf 2026. Dat betekent dat alle gemeenten maatregelen moeten gaan overwegen hoe de begrotingen structureel sluitend te gaan krijgen. Daarbij kan het helpen te kijken naar wettelijke / bovenwettelijke taken, naar vrije beleidsruimte bij wettelijke taken en naar het niveau van uitvoering (kan het een tandje minder). Om te anticiperen op de tekorten aan gemeentelijke middelen vragen wij de GR-en om een aandeel te nemen. Dat kunt u doen door op voorhand de indexaties voor de vastgestelde begrotingen 2024, 2025 en 2026 niet met terugwerkende kracht te actualiseren. Indien bovenstaande dreigt te leiden tot onoverkomelijke knelpunten, dan verwachten wij dat het algemeen bestuur besluiten neemt tot het opnemen van concrete en onderbouwde voorstellen in uw begroting.

Ook de GR-en die onderdeel uitmaken van een zogenoemd 'gesloten systeem' vragen we deze uitwerking te geven, omdat verlaging van de lasten binnen een gesloten systeem de gemeente de mogelijkheid kan geven om op andere terreinen anders met de lasten voor de inwoner om te gaan.

Gedurende de uitvoering van de begroting kunnen zich afwijkingen voordoen. Deze worden normaliter opgenomen in de reguliere uitvoeringsrapportages en (tussentijds) gemeld aan het DB van de GR. Uitgangspunt hierbij is dat exploitatietekorten in principe binnen de begroting van de GR worden opgevangen. Overschotten vloeien in principe terug naar de deelnemende gemeenten. De tussentijdse melding kan worden aangevuld met een voorstel voor bijsturing. Uw bestuur wordt verzocht hier nadrukkelijk aandacht aan te besteden.

Niet voor elke GR geldt een zelfde afspraak of verwachting over tussentijdse rapportages. Verwacht wordt dat het algemeen bestuur van de GR bij materiële beleidsmatige en/of financiële (verwachte)

afwijkingen gedurende het jaar de deelnemende gemeenten actief informeert. Indien de GR de begroting wil wijzigen geldt hiervoor de gebruikelijke zienswijzeprocedure.

2. Risico's, weerstandscapaciteit en financiële positie
Conform de eerdere kaders verwachten we ook in uw komende begrotingen een goed onderbouwde risicoparagraaf aan te treffen. Effectief risicomanagement is een speerpunt voor de deelnemende gemeenten. Kwalitatieve toelichtingen op de risico's en een transparante systematiek zijn daarvoor essentieel. Het uitgangspunt is dat het aanhouden van een hogere risicobuffer dan het risicoprofiel bij de verbonden partij niet noodzakelijk is. Dus als bij de jaarrekening de weerstandsratio (beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit) groter blijkt dan 1,0, dan zal er in principe een afstorting naar de deelnemende gemeenten plaats dienen te vinden van het teveel aan gereserveerde middelen.
De kwaliteit van de begroting is medebepalend voor de jaarstukken. Het BBV schrijft ten aanzien van de verplichte kengetallen voor: dat zorggedragen wordt voor "een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie." (artikel 11, lid 2d) Uw bestuur wordt verzocht expliciet aandacht te geven aan het beoordelen van de verplichte financiële kengetallen en daarbij zo nodig tijdig beleidsmaatregelen voor te stellen.

Tenslotte
De kaders betrekt u bij de opstelling van uw begroting voor 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. Als u van mening bent dat een kader niet haalbaar is, wordt u verzocht dit te bespreken in de bestuursvergadering van uw GR. Uw bestuur kan de uitkomst van de bespreking dan opnemen in de aanbiedingsbrief bij de begroting naar de deelnemende gemeenten.

Voor nadere informatie over deze brief kunt u terecht bij de heer G. Homan, sr, strateeg gemeente Enschede, g.homan@enschede.nl, tel 06-39314260.

Gemeenteraad 14 Twentse gemeenten.